

Remiss av betänkandet Ansvar och oberoende – public service i oroliga tider (SOU 2024:34) av 2023 års parlamentariska public service-kommitté

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors yttrande utgår från regeringens mål att alla ungdomar ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen samt från regeringens mål att förbättra villkoren för det civila samhället.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF), har följande synpunkter på kommitténs förslag:

3 Public service i oroliga tider

3.3.2 Public service-verksamheten i en ny orolig tid

Kommittén redogör för det nya säkerhetspolitiska läget och vikten av högt förtroende för nyhetsförmedling och att den är saklig, opartisk och anpassad till olika målgrupper. MUCF tillstyrker detta och vill samtidigt understryka att public service-företagens förmåga att stärka och utveckla Sveriges civila försvar, motståndskraft vid kris och krig samt det demokratiska fundament vårt samhälle vilar på, är ett långsiktigt arbete som idag utsätts för helt andra prövningar än tidigare. Förutsättningarna att bygga förtroende för sakliga och opartiska nyheter genom målgruppsanpassat utbud och innehåll för t.ex. olika åldersgrupper och målgrupper med särskilda behov är resurskrävande och komplext i dagens digitaliserade medielandskap och säkerhetspolitiska läge, inte minst för att utvecklingen sker i så snabb takt.

5 En lag om public service och teknikneutrala villkor för innehållet

5.3.9 Villkor om krav på tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning

MUCF tillstyrker kommitténs förslag om teknikneutrala villkor för innehållet, men ser att kravet om tillgänglighet kan förtydligas och förstärkas. Ungdomar är, precis som andra grupper i samhället, inte en homogen grupp, varför tillgänglighetskraven på utbudet, oavsett teknik och innehåll, behöver ske i takt med teknikutvecklingen utan att vara alltför beroende av vilken utrustning målgrupperna använder. Att tillgängliggöra är i högsta grad ett ständigt pågående utvecklingsarbete som behöver genomföras i samråd med berörda målgrupper genom t.ex. det civila samhällets organisationer.

8 Hur public services innehållsuppdrag ska utformas

8.4.5 Folkbildningsuppdraget

Kommittén gör bedömningen att folkbildning är en central del av innehållsuppdraget, vilket MUCF tillstyrker. Dock menar myndigheten att det med anledning av ungas höga närvaro i sociala medier, ökad politisk polarisering samt ökad spridning av desinformation, finns skäl att ytterligare stärka och förtydliga Medie- och informationskunnighet, MIK, som en särskilt definierad del i Sveriges Utbildningsradio AB:s (UR:s) folkbildningsuppdrag och programverksamhet på utbildningsområdet. Detta för att vända den mycket oroväckande utveckling som t.ex. visar sig genom att ungas tillit till bärande samhällsinstitutioner sjunkit under de senaste åtta åren, att valdeltagande bland unga i valet 2022 minskat för första gången på 20 år och att det finns stora skillnader inom gruppen unga när det gäller demokratisk delaktighet och inflytande. Till exempel att tjejer och unga i områden med stora socioekonomiska utmaningar i lägre utsträckning tror att de flesta är rättvisa och att det går att lita på andra jämfört med killar och unga i områden med mycket goda socioekonomiska förutsättningar.

8.4.7 Speglingsuppdraget

MUCF tillstyrker kommitténs bedömning att public service är till för befolkningen i hela landet och att speglingsuppdraget fortsatt är av stor vikt. Myndigheten vill dock understryka vikten av att tydliggöra variationen i befolkningen i speglingsuppdraget. Detta är inte bara en fråga om att innehållet ska ha en geografisk eller demografisk relevans, eller att utbudet görs tillgängligt, utan att speglingen inkluderar variationen inom alla olika grupper i befolkningen. Därför är det viktigt att alla de olika perspektiv på befolkningens variation som ryms inom den så kallade demokratibestämmelsen också tydliggörs i speglingsuppdraget.

9 Samverkan med och hänsyn till kvalitativa nyhetsmedier

9.3 Tillhandahållande av text vid sidan av ljud och rörlig bild i nyhetsverksamheten

MUCF vill understryka att tillhandahållandet av text vid sidan av ljud och bild är en fråga om tillgänglighet. Myndigheten hänvisar till synpunkterna i betänkandet från civilsamhällets organisationer för personer med funktionsnedsättning om att ett minskat textinnehåll ”utestänger personer med funktionsnedsättningar och gynnar inte ändamålen demokrati, folkbildning och social sammanhållning”.

16 Hur utbudet ska sändas och tillhandahållas

16.5.3 Överväganden och förslag

MUCF anser inte att det ska ställas upp ett krav på att public service-företagens egna plattformar ska vara prioriterade vid distribution på internet. Den digitala utvecklingen är extremt snabb vilket innebär att det är svårt att förutsäga förutsättningarna för distribution på internet under den åtta år långa tillståndsperioden 2026–2033. När häften av alla unga idag främst hämtar sina nyheter genom sociala medier finns det stor risk att kommitténs bedömning om att Public Service-företagen ska tillämpa en återhållsam strategi vad gäller användningen av internetplattformar som inte är deras egna, blir kontraproduktiv i

uppdraget att nå hela befolkningen i hela landet. För att kunna målgruppsanpassa distributionen och utbudet på internet behöver Public service-företagen ha möjlighet att vara där målgrupperna är.

18 Säkerhets- och beredskapsfrågor

18.2.2 Överväganden

MUCF delar kommitténs bedömning om att utöka och skärpa UR:s beredskapsuppdrag till att även omfatta planering vid högsta beredskap och krig. MUCF vill uppmärksamma att behovet av programverksamhet som kan användas av skolor och annan utbildningsverksamhet för barn och unga är av stor betydelse vid just händelser av kris eller krig. Det finns därför skäl att förtydliga hur barns och ungas behov av program inom utbildningsområdet ska tillgodoses i vid högsta beredskap och ytterst krig då UR:s resurser ska tillföras Sveriges Television AB:s (SVT:s) och Sveriges Radio AB:s (SR:s) organisation. MUCF ser även en risk med att det utökade och skärpta beredskapsuppdraget kan begränsa UR:s övriga viktiga verksamhet om det inte tilldelas extra medel för detta.

19 Medelstildelning

19.6 Överväganden och förslag

Vad gäller kommitténs förslag om medelstildelning vill MUCF hänvisa till ovan nämnda synpunkter om att teknikneutrala villkor ställer stora krav på utvecklingsarbete inom tillgänglighet av utbudet vad gäller både marknät och internet, att satsningen på förstapubliceringar och ökat utbud på minoritetsspråken och teckenspråk samt att public service-företagens viktiga beredskapsuppdrag är verksamheter som kräver löpande utveckling och inte är att betrakta som engångsinvesteringar. Kommitténs egna slutsatser om public service-företagens betydelsefulla demokratiska roll i Sverige och den digitaliserade globala värld vi lever i, såväl i fredstid som kris och krig, står inte i paritet med den föreslagna medelstildelningen. MUCF anser att kommitténs förslag om medelstildelning inte ser ut att kunna ge public service-företagen de resurser och förutsättningar de behöver för att leva upp till sitt tilldelade, nödvändiga och demokratiska uppdrag.

I detta ärende har generaldirektör Lena Nyberg beslutat. Kommunikationschef Amanda Mogensen har varit föredragande.

Remissamordnare Kenneth Condrup har deltagit i den slutliga beredningen av ärendet.

Lena Nyberg
generaldirektör

Amanda Mogensen
Kommunikationschef